

Bruxelles, den 1.2.2017
COM(2017) 53 final

ANNEX 2

BILAG

Energiunionens fem dimensioner: politiske bemærkninger på medlemsstats- og EU-plan

til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG,
REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK**

Den anden rapport om status over energiunionen

DA

DA

De vigtigste bemærkninger, der kan fremsættes om den nationale udvikling i løbet af 2016, opsummeres i disse politiske bemærkninger. De danner grundlag for en mere dybdegående analyse af medlemsstaternes politikker, som Kommissionen har til hensigt at foretage i 2017.

Nationale energi- og klimaplaner

- Et mindre antal medlemsstater er allerede godt i gang med at udarbejde deres integrerede nationale energi- og klimaplan for perioden 2021-2030, som bør omfatte de nationale bidrag til energiunionens målsætninger og energi- og klimamålene for 2030. De fleste medlemsstater har imidlertid ikke indledt denne proces endnu eller skal til at sætte tempoet op.

Energisikkerhed

- I 22 medlemsstater blev den samlede nettoimportafhængighed reduceret fra 2005 til 2014, hvilket tyder på en forbedring af energisikkerheden. Disse positive tendenser blev ledsaget af øget indenlandsk produktion af vedvarende energi (bl.a. i Østrig, Estland, Irland, Italien, Letland, Portugal og Spanien) og af en nedgang i det samlede energibehov, der også skyldtes forbedringer af energieffektiviteten. I den samme periode steg den samlede nettoimportafhængighed væsentligt i et mindre antal lande, hvilket skyldtes lavere indenlandsk produktion af fossile brændstoffer (Danmark, Polen og Det Forenede Kongerige) eller lukning af kernekraftværker (Litauen). Planlagte infrastrukturprojekter vil også kunne påvirke energiafhængigheden i en række medlemsstater.
- Den Europæiske Union dækker stadig over halvdelen af sit energibehov ved hjælp af import, men gør fremskridt med diversificering af energikilder, -transportruter og -leverandører. Nogle medlemsstater er dog stadig helt eller i overvejende grad afhængige af forsyninger fra et enkelt tredjeland, navnlig med hensyn til gas, men ofte også olie og/eller kul. Det gælder især for Bulgarien, Estland, Finland, Ungarn, Litauen og Slovakiet.
- Nye sammenkoblinger og terminaler for flydende naturgas (LNG) har gjort det muligt at forbedre gasforsyningsikkerheden i de senere år. Disse forbedringer har ikke kun været til gavn for det indre gasmarked. De har også gjort det lettere for medlemsstaterne at finde alternativer til de vigtigste/traditionelle transportruter i tilfælde af afbrydelser. I dag kan en større andel af efterspørgslen efter gas dækkes ad alternative kanaler, og der er kun to medlemsstater tilbage – Bulgarien og Portugal – som ikke er dækket helt ind, hvis deres vigtigste gasforsyningskilde svigter¹.
- Der er fortsat behov for bedre gassammenkoblinger mellem medlemsstaterne (f.eks. mellem Kroatien, Ungarn, Rumænien, Bulgarien og Grækenland og mellem Portugal, Spanien og Frankrig) og for at sikre, at forbrugere og leverandører i alle medlemsstater har adgang til gashandelspladser og kan udnytte den LNG- og sammenkoblingskapacitet, der er udviklet eller vil kunne udvikles.

¹ Den såkaldte N-1-regel.

Det indre energimarked

Elinfrastruktur

- Der kræves elsammenkoblinger og bedre interne linjer for at styrke integreringen af det indre elmarked, bl.a. i Sydvesteuropa og i Nord- og Central- og Østeuropa (f.eks. Tyskland, Polen og Tjekkiet) og for at sørge for, at de baltiske stater synkroniseres med det europæiske elsystem. 11 medlemsstater har endnu ikke nået målet om sammenkobling af 10 % af elnettet i 2020 (Bulgarien, Cypern, Tyskland, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Polen, Portugal, Rumænien og Det Forenede Kongerige) og er nødt til at arbejde videre med dette. I nogle medlemsstater er den seneste forøgelse af den installerede kapacitet til produktion af vedvarende energi gået hurtigere end forøgelsen af sammenkoblingskapaciteten, hvilket har betydet, at disse lande ikke har nået sammenkoblingsmålet.
- Håndtering af kapacitetsbegrænsninger er stadig et problem i syv medlemsstater (Østrig, Tjekkiet, Danmark, Tyskland, Ungarn, Polen og Slovakiet). Der er brug for en løsning, som kan lette grænseoverskridende elektricitetsstrømme i Centraleuropa og hele EU, men også opretholde systemsikkerheden.

Engrosmarkeder

- Mange medlemsstater har gjort gode fremskridt med liberaliseringen af deres engrosmarkeder, og det har givet betydelige gevinster. Der er imidlertid store forskelle mellem medlemsstaterne imellem, og mange af dem har endnu ikke gennemført de nødvendige regler, der gør det muligt at have konkurrencedygtige og likvide markeder, fuldt ud. Hertil kommer, at virksomhederne stadig har en stærk markedsposition i en række medlemsstater. Det er derfor vigtigt at håndhæve konkurrencereglerne for at sikre åbne og konkurrenceprægede markeder.
- På regionalt plan er de fleste europæiske engros-elmarkeder ved midten af 2015 koblet til et eller flere nabomarkeder. Engrospriserne på el faldt i de fleste medlemsstater fra 2013 til 2015, hvilket hovedsageligt skyldtes faldende kul- og gaspriser, stigende anvendelse af vedvarende energi i energisektoren og moderat efterspørgsel. Der var stadig store regionale forskelle. Priserne var højest i Det Forenede Kongerige og Sydeuropa og lavest i de skandinaviske lande.
- Engrospriserne på gas faldt i samtlige medlemsstater fra 2013 til 2015, hvor svag efterspørgsel, overforsyning af de største regionale markeder, lave oliepriser og konstant import af flydende naturgas (LNG) satte de europæiske gaspriser under pres. I modsætning til el har der været en klar konvergens i de nationale priser godt hjulpet på vej af lavere oliepriser, som fik de olieindekseerede priser til at nærme sig de nordvesteuropæiske markedspriser.

Detailmarkeder og forbrugere

- Til forskel fra engrospriserne er detailpriserne på gas og el generelt steget i de seneste fem år. For el blev denne tendens forstærket af de stigende skatter og afgifter, der indgår i detailprisen. Detailmarkederne for både el og gas er stadig nationale (eller subnationale). Der bør gøres en yderligere indsats for at fremme integrationen af de regionale markeder. Det kan i visse tilfælde være nødvendigt at håndhæve konkurrencelovgivningen.

- Selv om endnu flere medlemsstater på det seneste har bevæget sig væk fra regulerede slutbrugerpriser (Irland og Letland), er priserne til husholdningerne reguleret i en vis grad i omkring halvdelen af medlemsstaterne, hvilket udgør en hindring for deltagelse på efterspørgselssiden og konkurrence i detailledet.
- Det er kun lykkedes at give forbrugerne reel indflydelse i visse medlemsstater (især Finland, Italien, Sverige og Malta) ved hjælp af udrulning af intelligente målere. I Estland, Spanien og Danmark er der allerede installeret intelligente elmålere i omkring halvdelen af alle husstande. Ser man på udbredelsen af intelligente gasmålere, er der gjort store fremskridt i Nederlandene, hvor der er intelligente målere i næsten 30 % af alle husstande. I flere medlemsstater er den administrative byrde en hindring for forbrugere, der gerne vil skifte leverandør og opnå bedre aftalevilkår.
- Mange medlemsstater kæmper med energifattigdom. I gennemsnit gik 8,6 % af udgifterne i de husstande, der har de laveste indkomster i Den Europæiske Union, til energirelaterede formål. Denne andel er steget i de fleste medlemsstater siden 2005. En stigende andel af disse husstande (23 % i 2015) har ikke råd til at opvarme deres hjem til et acceptabelt niveau. Medlemsstaterne er nødt til at træffe mere målrettede foranstaltninger til gavn for sårbare forbrugere for at bekæmpe energi- og brændstoffattigdom effektivt.

Energieffektivitet

- Der er gjort betydelige fremskridt i forbindelse med energieffektivitet. I 2014 var primærenergiforbruget² i Den Europæiske Union kun 1,6 % højere end målet for primærenergiforbruget i 2020, og det endelige energiforbrug³ i 2014 var allerede lavere end det aftalte 2020-mål. Selv om primærenergiforbruget og det endelige energiforbrug ventes at være steget med henholdsvis ca. 1,5 og 2 % i 2015 sammenlignet med 2014, vil 2020-målene kunne nås, hvis der træffes de nødvendige foranstaltninger.
- Energieffektivitetspolitikker bidrager væsentligt til at nedbringe energiforbruget og til dekarbonisering og kan også være med til at forbedre luftkvaliteten. Der bør gøres en større indsats for at renovere eksisterende bygninger, så det samlede energiforbrug kan sættes ned, forbrugernes energiregninger kan blive lavere, og Den Europæiske Unions bygningsmasse kan blive mere intelligent og bæredygtig. I denne forbindelse bør medlemsstaterne forbedre finansieringsvilkårene for energieffektivitetsinvesteringer, bl.a. ved at styrke synergierne mellem projektledere og finansieringsinstitutter og ved at fremme aggregering af projekter. Nye færdigheder og informations- og kommunikationsteknologi (IKT) har stort potentiale til at bidrage til energieffektivitetsforbedringer. De fleste medlemsstater har behov for yderligere forbedringer af energieffektiviteten i transportsektoren for at udnytte resterende potentiale.

² Ved "primærenergiforbrug" forstås indenlandsk bruttoforbrug, bortset fra ikke-energirelaterede anvendelser (artikel 2, nr. 2), i energieffektivitetsdirektivet).

³ Ved "endeligt energiforbrug" forstås al energi leveret til industri, transport, husholdninger, tjenesteydelser og landbrug. Omfatter ikke leverancer til energiomdannelsessektoren og energiindustrien selv (artikel 2, nr. 3), i energieffektivitetsdirektivet).

Dekarbonisering

- I 27 medlemsstater lå emissionerne i 2013 og 2014 under de årlige grænser, der er fastsat i beslutningen om indsatsfordeling⁴. Malta var alene om at overstige emissionsgrænsen for disse to år.
- Ifølge prognoser baseret på allerede gennemførte politikker forventes det, at de fleste medlemsstater når de mål, der er fastsat i beslutningen om indsatsfordeling, i 2020. Nogle få medlemsstater har fortsat brug for at indføre yderligere foranstaltninger eller gøre brug af fleksibilitetsbestemmelserne i 2020. Det gælder bl.a. for Irland, Luxembourg og Belgien.
- Et vigtigt bidrag til energiunionens aktiviteter i Den Europæiske Union stammer fra indtægter, som medlemsstaterne opnår ved auktionering af emissionskvoter inden for rammerne af Den Europæiske Unions emissionshandelssystem (ETS). I perioden 2013-2015 genererede disse auktioner næsten 11,8 mia. EUR. Medlemsstaterne har anvendt eller forventer at anvende ca. 80 % af disse indtægter til klima- og energiformål. Medlemsstaterne anvender de fleste af disse indtægter internt til vedvarende energi (2,89 mia. EUR), energieffektivitet (1,96 mia. EUR) og bæredygtig transport (730 mio. EUR).
- I alle medlemsstater undtagen én (Nederlandene) svarede den gennemsnitlige andel af vedvarende energi i 2013/2014 til eller oversteg det tilsvarende vejledende forløb, der er fastlagt i direktivet om vedvarende energikilder. Det skønnes⁵, at 25 medlemsstater allerede oversteg deres vejledende forløb for 2015/2016 i 2015. I tre medlemsstater (Frankrig, Nederlandene og Luxembourg) anslås det, at andelen af alternativ energi i 2015 var lavere end deres vejledende forløb for 2015/2016.
- Medlemsstaterne vil imidlertid skulle fortsætte – og flere af dem vil skulle intensivere – indsatsen for at nå de bindende 2020-mål i takt med, at forløbskurven bliver stejlere op til 2020.
- Infrastrukturen for alternative brændstoffer inden for transport er en vigtig katalysator for lavemissionsmobilitet. Medlemsstaterne skal i henhold til direktivet om alternative brændstoffer⁶ fremlægge nationale politikrammer vedrørende infrastrukturer for alternative brændstoffer senest i november 2016. Størstedelen af medlemsstaterne har ikke opfyldt denne forpligtelse endnu.

Forskning, innovation og konkurrenceevne

- Europæisk industri, forskningsinstitutioner og akademiske innovative aktører er overordnet set godt placeret i det globale energilandskab. Med 30 % af alle globale patenter inden for vedvarende energi er Den Europæiske Union førende, når det gælder innovation inden for central lavemissionsteknologi. Der skal imidlertid gøres mere for at

⁴ I henhold til beslutningen om indsatsfordeling (ESD) skal medlemsstaterne overholde bindende årlige grænser for drivhusgasemissioner for perioden 2013-2020 i sektorer, der ikke er dækket af Den Europæiske Unions emissionshandelssystem (ETS), som f.eks. bygge-, transport-, affalds- og landbrugssektoren.

⁵ Se statusrapporten om vedvarende energi (COM(2017) 57) og Det Europæiske Miljøagenturs prognoserapport (<http://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-in-europe>).

⁶ Direktiv 2014/94/EU om etablering af infrastruktur for alternative brændstoffer.

bringe denne innovation hurtigt og effektivt ud på markedet og omsætte den til vækst og jobmuligheder ved både at sigte mod det indre marked og mod eksportmarkedet.

- De seneste tal, der er fra 2014, viser, at de samlede (offentlige og private) investeringer i forskning og innovation i EU28 er steget med 22 % siden 2010 inden for EU's forsknings- og innovationsprioriteter. Den private sektor er ansvarlig for denne stigning, og sektoren for bæredygtig transport tegner sig med 43 % for den største andel af alle private investeringer. De nationale offentlige investeringer er faldet en smule i denne periode, hvis man ser bort fra intelligente energisystemer, både i absolutte tal og som andel af bruttonationalproduktet (BNP). De offentlige investeringer udgør nu blot 15 % af de samlede investeringer.
- Sammenlignet med de vigtigste økonomiske partnere havde den europæiske fremstillingsindustri i 2014 de næstlaveste realomkostninger pr. energienhed⁷ i procent af merværdien kun overgået af USA. Værdierne er langt højere i Kina, Rusland, Japan og Australien end i Den Europæiske Union. Den Europæiske Unions gode resultater skyldes især fremstillingssektorens lave energiintensitet, som har været med til at kompensere for højere reale energipriser.

⁷ Læs mere herom i rapporten om nøgleindikatorer (SWD(2017) 32).